

TUINMEZEN LEGGEN EEN EI MEER MAAR TRAPPEN IN EEN 'ECOLOGISCHE VAL'

Het broedseizoen 2019

De hete zomer van 2019 zal nog een tijdje in ons geheugen na zinderen maar misschien wordt dit wel het 'nieuwe normaal'. Afgelopen zomer stelden we voor het eerst vast dat de overleving van de jongen in tuinen wel degelijk negatief beïnvloed werd door de hitte. Een nestkast die een aantal uren in de zon hing was er verantwoordelijk voor dat kleine jongen dood gingen terwijl vlieg vlugge jongen te vroeg het nest verlieten waardoor hun overleving negatief beïnvloed werd. Als experiment hebben we de temperatuur gemeten in kasten in tuinen die enkele uren in de zon hingen: de temperatuur liep op tot 54 - 58°C. Analoge metingen in ons bos toonden aan dat de temperatuur in de kasten bijna hetzelfde was als erbuiten. Op de warmste dagen was dat zo'n 35gr want een bos geeft nu eenmaal heel wat schaduw. Zowel struiken als bomen leveren de beste afkoeling voor broedende vogels in tuinen.

Wanneer starten met broeden.

Bekijken we de eerste eidatum of het tijdstip waarop het eerste ei gelegd wordt, dan zien we dat ook in 2019 de koolmezen (PM) in tuinen vroeger starten met broeden dan de bosmezen (**Fig 1 op pagina hiernaast**). We zien daarbij ook dat dit vooral te wijten is aan de tuinen die in de sterkst verstedelijkte regio's liggen (Rood en Geel). Voor Pimpelmezen (PC) zien we daarbij geen verschil. (**Fig.2**). Bekijken we de bosmezen afzonderlijk dan zien we dat ook daar de eerste eidatum al 10 dagen vervroegd is tegenover de periode voor 1990 (**Fig 3**). Dit is volledig te wijten aan het vroeger van onze lentes (= klimaateffect)

En hoeveel eieren leggen we dan?

Na in regel dagelijks een ei te leggen behalen alle nesten, na 8 - 12 dagen, het totaal aantal eieren die dan gelijktijdig uitbroed worden (14 dagen). **Fig 4** toont aan dat de koolmezen in ons controlegebied een ei minder leggen dan koolmezen in de tuinen van verschillende steden (resp 7 en 8).

Dit doet ons vermoeden dat de conditie van tuinmezen op het einde van de winter beter is dan de conditie van bosmezen. Dit is vooral te wijten aan het feit dat koolmezen in tuinen tijdens de winter

een overvloed aan voedsel hebben (zaden, nootjes, pinda's, vet, ...) bosmezen hebben dit niet.

Hiervoor hebben we op het einde van de winter enerzijds slapende mezen gevangen in het controlebos en anderzijds mezen in tuinen gevangen bij een voederplaats. Alle mezen werden geringd en gemeten. In een volgende nieuwsbrief stellen we deze resultaten voor.

Het broedsucces van tuinmezen versus bosmezen

Bekijken we eerst de bosmezen (**Fig.5**) dan zien we dat tijdens de start van het onderzoek in 1964 het broedsucces na 2000 opvallend daalde.

Was het broedsucces tussen 1964 en 2001 gemiddeld 63% dan was het na 2001 nog gemiddeld 49% (**Fig 6**). Op basis van bestaande recente literatuur zou dit vooral te wijten zijn aan de achteruitgang van het insectenaanbod in bossen.

Bekijken we het broedsucces van de tuinmezen in verschillende steden en gemeenten (**Fig 7**) dan is het eerste wat opvalt: de Nederlandse koolmezen (Terneuzen) doen het beter dan de Vlaamse tuinmezen maar toch met een dalende trend over de voorbije 3 jaar. Voortzetting van dit project is dus zeer belangrijk.

Fig.8 toont tenslotte het broedsucces in functie van verstedelijking. Voor de koolmees zien we weinig verschil tussen de verschillende stedelijke zones (resp. 69, 63 en 69%). Het is wel opvallend dat de pimpelmees het wel beter doet in de Gele (Y) en groene (G) zones (resp. 84 en 91%) dan in de rode (R) zones (71%).

De toekomst

Om een totaalbeeld te krijgen is het belangrijk dat we dit onderzoek nog zeker enkele jaren verder zetten. Bovendien willen we ook een idee krijgen over de bewegingen van de koolmezen buiten het broedseizoen in verschillende stedelijke zones. Dat kunnen we enkel door het uitvoeren van mistnetvangsten rond stedelijke voederplaatsen omdat het zenderen van mezen in een stedelijke omgeving weinig oplevert.

De laet, Jenny (beleidsmedewerker ABLLD vzw & Trappeniers Bruno (groenmanager ABLLDvzw).

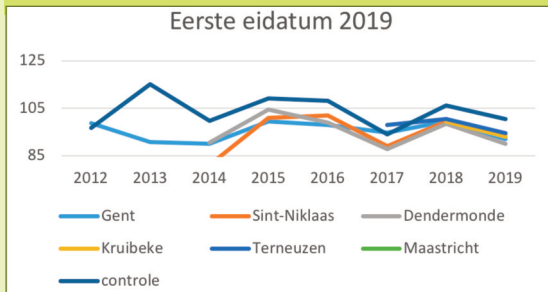

Fig. 1 De eerste eidatum van koolmezen die broeden in verschillende gebieden

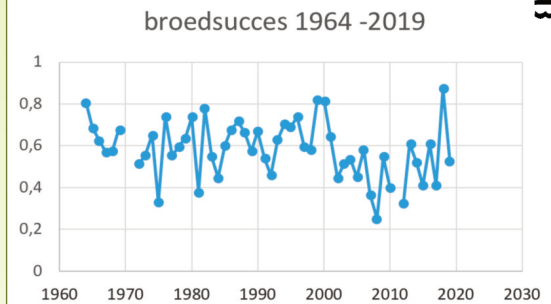

Fig. 5..het broedsucces van bosmezen tussen 1964 en 2019

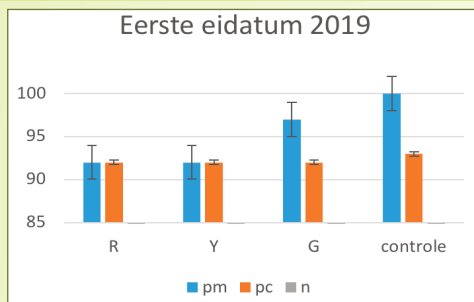

Fig. 2 De eerste eidatum van Koolmezen (PM) en pimplmezen (PC) in verschillende verstedelijkte zones (Rood (R), Geel (Y) en Groen(G)) en het controlebos.

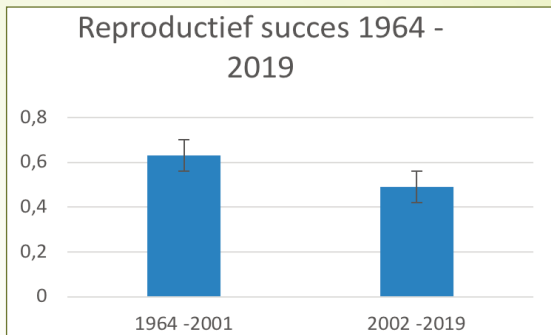

Fig. 6.. Het broedsucces van bosmezen tus 1964 -2001 en 2002 - 2019

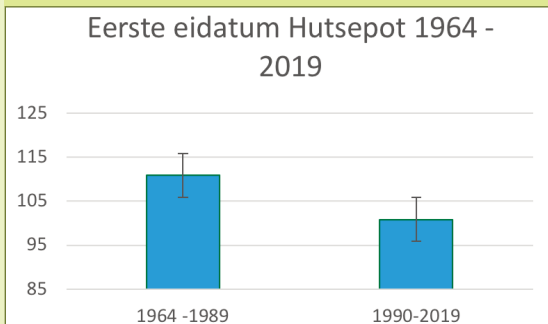

Fig. 3 Eerste eidatum van bosmezen tussen 1964 en 1989 (= 111) en tussen 1990 en 2019 (= 101) (0 = 1 Jan).

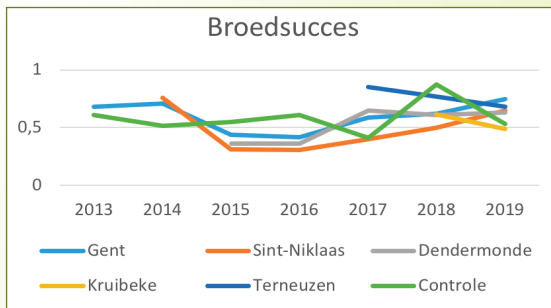

Fig. 7. het broedsucces van tuinmezen in verschillen Vlaamse steden en een Nederlands gemeente.

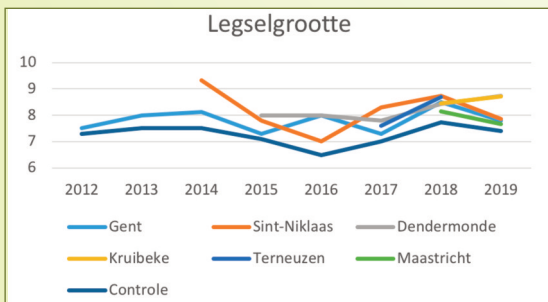

Fig. 4. De legselgrootte van koolmezen die broeden in tuinen van Verschillende steden en koolmezen die broeden in ons controlebos.

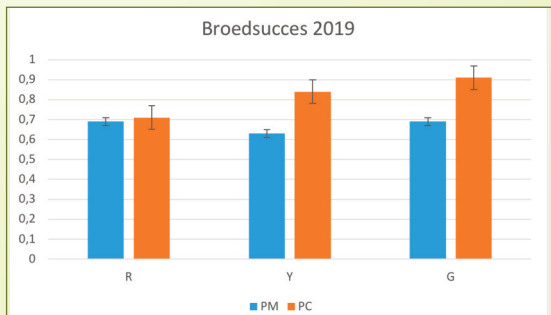

Fig. 8. Het broedsucces van tuinmezen, koolmezen (PM) en Pimplmezen (PC) in Verschillende Stedelijke zones Rood (R), Geel (Y) en Groen (G).